TAAD Yıl 17 . Sayı 68 . Ekim 2026
ISSN 1309-6826 - E-ISSN 3150-0919
Araştırma Makalesi/Research Article DOI: 10.54049/taad.1984262

ANA VE BABANIN BİRLİKTE TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANMASININ ÇOCUKLARA ETKİSİ: "KAZANIR" İFADESİNİN BAĞLAYICILIĞI VE KARAR TARİHİ KRİTERİNİN ELEŞTİRİSİ

The Effect of the Joint Acquisition of Turkish Citizenship by Mother and Father on Children: The Mandatory Nature of the Expression "Shall Acquire" and A Critique of the Criterion of the Decision Date

Elif Hande ALTINTAŞ AÇIKGÖZ*

Özet

Çalışma, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 20'nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "*Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır.*" ifadesini incelemektedir. *İdari uygulamada, ebeveynleriyle birlikte vatandaşlık başvurusunda bulunan ve başvuru tarihinde küçük olan çocukların, idari karar sürecinde* ergin hale gelmeleri durumunda bu çocukların ebeveynlerine bağlı vatandaşlık kazanamayacağı kabul edilmektedir. Daha açık bir ifadeyle vatandaşlık başvurularının yapıldığı tarih ile idari kararların tesis edildiği tarih arasında geçen süre, özellikle başvuru anında çocuk statüsünde olan bireylerin erginleşmesi durumunda ciddi bir belirsizlik yaratmaktadır. Bu durum hukuki bir tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Nitekim Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nin son dönem içtihatları incelendiğinde konu hakkında farklı yönde kararlar verildiği görülmektedir. Çalışma kapsamında öncelikle, söz konusu yargı kararları ve uygulamadaki sorunlar analiz edilerek öğretideki mevcut görüşler ortaya konulacaktır. Ardından ilgili kanun hükmünün lafzi niteliği; hukuk devleti ilkesinin alt unsurları olan hukuki güvenlik ve haklı beklenti ilkeleri ile anayasal ve uluslararası düzenlemelerde güvence altına alınan aile birliğine saygı hakkı çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda çalışmada TVK m. 20/2 hükmünün emredici bir niteliğe sahip olup olmadığı ve idarenin uygulamasının yerindeliği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Vatandaşlığı Kanunu m. 20/2, aile birliğine saygı hakkı, Türk vatandaşlığının kazanılması, anne ve babaya bağlı vatandaşlık kazanımı

Abstract

This study examines the expression "The children of a mother and father who acquire Turkish citizenship together also acquire Turkish citizenship," which is located in the last sentence of Article 20, paragraph 2 of the Turkish Citizenship Law No. 5901.In administrative practice, if children who apply for citizenship together with their parents are minors on the application date but become adults during the decision-making process, it is accepted that these children cannot acquire citizenship based on their parents. In other words, the period between the application

➢ *Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.*

➢ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 3.6.2026*

➢ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 23.10.2026*

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, e-posta: elifhandealtintasacikgoz@aybu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-0060-7094, Ror: https://ror.org/05ryemn72.

date and the issuance of administrative decisions creates a serious uncertainty, particularly when individuals who have the status of a child at the time of application attain majority. This situation brings a serious legal debate. Indeed, an examination of the recent jurisprudence of the Ankara Regional Administrative Court reveals that conflicting decisions have been rendered on this matter. Within the scope of this study, first, the relevant court decisions and practical problems will be analyzed, and the current views in the doctrine will be presented. Subsequently, the literal nature of the relevant statutory provision will be examined within the framework of the principles of legal certainty and legitimate expectation, which are sub-elements of the rule of law, as well as the right to respect for family life guaranteed by constitutional and international regulations. In this context, the study will evaluate whether the provision of Article 20/2 of the Turkish Citizenship Law possesses a mandatory nature and whether the administrative practice is appropriate.

Keywords: Turkish Citizenship Law Art. 20/2, right to respect for family life, acquisition of Turkish citizenship, derivative acquisition of citizenship

GİRİŞ

Türk vatandaşlığı doğumla kazanılabildiği gibi sonradan da kazanılabilir. Türk vatandaşlığının doğumla kazanılması, soy bağı ve doğum yeri esasına göre olabilecekken sonradan kazanılması, doğumdan sonra ve doğumdan başka sebeplerledir[1]. Türk Vatandaşlığı Kanunu[2] (TVK) madde 9 hükmüne göre Türk vatandaşlığının sonradan kazanılması, yetkili makam kararıyla kazanma (TVK m. 10, 11), evlat edinilme (TVK m. 17)[3] ve seçme hakkı yoluyla (TVK m. 21) gerçekleşir. Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılması ise genel olarak vatandaşlığa alınma (TVK m.11), istisnai yoldan vatandaşlığın kazanılması (TVK m. 12), Türk vatandaşlığının yeniden kazanılması (TVK m. 13, 14, 43), Türk vatandaşlığının evlenme yoluyla kazanılması (TVK m. 16) ve evlat edinilme yolu ile Türk vatandaşlığının kazanılması şeklinde gerçekleşir.

Yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığının kazanılması, ilgili kişinin Türk vatandaşlığını kazanma iradesi ve yetkili makamın kararıyla gerçekleşen Türk vatandaşlığının sonradan kazanılması halidir[4]. TVK m. 20 hükmünde yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığının kazanılmasının geçerliliği ve sonuçları düzenlenmiştir. Hükme göre

"(*1) Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin kararlar, karar tarihinden itibaren hüküm ifade eder.*

---

1 Gülin Güngör, *Tâbiiyet Hukuku: Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler-Şeyler* (13th edn, Yetkin 2025) 79; Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz ve Lale Ayhan İzmirli, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (20th edn, Seçkin 2025) 47; B Bahadır Erdem, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (9th edn, Beta 2020) 115, 116.

2 Türk Vatandaşlığı Kanunu, Kanun No 5901, Resmî Gazete, 12 Haziran 2009, Sayı 27256.

3 Her ne kadar 5901 sayılı TVK'nın tasarısının TBMM İçişleri Komisyonunca görüşülmesi sırasında evlat edinilme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılması yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığının kazanılması hallerine dahil edilmişse de TVK m. 9 hükümde bu yönde bir değişiklik yapılması unutulmuştur: Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 70.

4 Güngör (n 1) 101; Rona Aybay, Nimet Özbek ve Gizem Ersen Perçin, *Vatandaşlık Hukuku* (1st edn, Siyasal Kitabevi 2019) 105, 106; Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 70; Erdem (n 1) 115.

(2) Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılması eşin vatandaşlığına tesir etmez. Ana veya babanın velayeti kendisinde bulunan çocukları, diğer eşin muvafakat etmesi halinde Türk vatandaşlığını kazanır. Muvafakat verilmemesi halinde ana veya babanın mutad meskeninin bulunduğu ülkedeki hakim kararına göre işlem yapılır. Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır.

(3) Ana veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı tarihte kendileri ile birlikte işlem görmeyen çocukları, ergin olduktan sonra Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvurdukları takdirde haklarında 11 inci madde hükümleri uygulanır."

Bu noktada çalışma konumuz bakımında önem arz eden husus, TVK m. 20/2 hükmünün son cümlesi olan "*Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır*." ifadesidir.

Yargı kararlarından anlaşılabildiği üzere idare, uygulamada, yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin başvurularda, ebeveynlerin vatandaşlığa alınmasına karar verilen tarihte, on sekiz yaşını doldurmuş olan çocukların, anne ve babalarıyla birlikte Türk vatandaşlığını kazanmasına izin vermemektedir. Bu yaklaşım uyarınca, başvuru tarihinde henüz on sekiz yaşını doldurmamış çocuğun, idarenin karar verme süreci içerisinde ergin hâle gelmesi, anne ve babasıyla birlikte vatandaşlık kazanımını engelleyen bir unsur olarak kabul edilmektedir. İdarenin bu uygulamasından hareketle çalışmamızda TVK m. 20/2 hükmünün son cümlesi olan "*Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır*." ifadesinin emredici bir niteliğe sahip olup olmadığı ve idarenin uygulamasının yerindeliği değerlendirilecektir. Farklı bir anlatımla çalışmamızda TVK m. 20/2 hükmünün son cümlesinin idareye takdir yetkisi bırakmayan emredici bir hüküm olup olmadığı incelenecektir.

I. UYGULAMADAKİ SORUNLAR VE YARGI İÇTİHATLARININ ANALİZİ

Anne ve babası birlikte Türk vatandaşlığını kazanan çocuğun, ebeveynlerine bağlı vatandaşlık kazanabilmesi bakımından uygulamada farklı yönde kararlar verildiği görülmektedir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi (BİM)'nin 2020 yılında verdiği bir kararda[5] TVK m. 12/1-b hükmü uyarınca Türk vatandaşlığına alınan ebeveynlerine bağlı vatandaşlık kazanma talebinde bulunulan çocuğun vatandaşlık talebi, idare tarafından zımnen reddedilmiştir. Zımnî ret kararının sonrasında kararın iptaline ilişkin açılan davada Ankara 16. İdare Mahkemesi davayı "*davacının vatandaşlık başvurusuna ilişkin işlemler devam ederken reşit olması nedeniyle vatandaşlık işlemlerinin 12. maddenin (b) bendinde sayılan vatandaşlık başvurusunda bulunan yabancının ergin olmayan çocuğu kapsamında sonuçlandırılamadığı, ancak davacının artık reşit olduğu için ebeveynlerinden bağımsız*

[5] Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2020/2923, K 2020/2523, 19 Kasım 2020.

olarak vatandaşlık başvurusunda bulunabileceği" gerekçesiyle reddetmiştir. Kararın istinaf edilmesi üzerine BİM "*Uyuşmazlık konusu olayda, 15.07.2001 doğumlu olan davacının ailesi ile birlikte Türk vatandaşlığına alınma talebinde bulunduğu 06/03/2019 tarihinde henüz reşit olmadığı, işlemlerin tamamlanarak Cumhurbaşkanlığının 22/07/2019 tarihli ve 1353 sayılı kararının verildiği tarih itibariyle reşit olduğu görülmektedir… ailesinin Türk vatandaşlığına alınmasında bir sakınca görülmeyerek Türk vatandaşlığına kabul edilmiş oldukları dikkate alındığında davacının başvuru tarihindeki yaşının dikkate alınarak işlem tesis edilmesinin hukuk ve hakkaniyete uygun olacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır. Kaldı ki, başvuru sonrası yürütülen iş ve işlemlerin ne kadar sürede tamamlanacağı belli olmadığından, işlemlerdeki uzamanın ilgililer aleyhine sonuç doğurması da hukuken kabul edilebilir değildir."* ifadeleriyle ailesiyle Türk vatandaşlığına alınma talebinde bulunduğu 06/03/2019 tarihinde henüz ergin olmayan, işlemlerin tamamlanarak Cumhurbaşkanı kararının verildiği 22/07/2019 tarihinde ergin olan davacının, istinaf istemini kabul etmiştir. Bu noktada BİM, ebeveynlerine bağlı vatandaşlığa alınma talebinde bulunulan çocuğun vatandaşlığa alınmasında, karar tarihini değil, Türk vatandaşlığına alınmak adına başvurunun yapıldığı tarihi esas almıştır.

Ankara BİM, 2024 tarihli kararında[6] da aynı yönde hüküm kurmuştur. Ürdün Haşimi Krallığı vatandaşı olan 24/04/2001 doğumlu davacının babası; kendisi, eşi ve davacının da dahil olduğu ergin olmayan üç çocuğu için TVK'nın m. 12/1-b hükmü gereğince istisnai olarak Türk vatandaşlığını kazanmak için 16/04/2019 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Başvuru sonunda Cumhurbaşkanlığı'nın 22/07/2019 tarih ve 1353 sayılı kararı ile davacının annesi, babası ve iki kardeşi 22/07/2019 tarihinde Türk vatandaşlığını kazanmıştır. Davacı ise bu dosya kapsamında vatandaşlığa alınmamıştır. BİM söz konusu kararda TVK m. 20/2 son hükmündeki anne veya babasıyla birlikte Türk vatandaşlığı kazanabilme hakkına sahip ergin olmayan çocuğun "ergin olmama" şartını başvuru aşamasında mı, yoksa anne veya babanın vatandaşlığa kabul edildiği tarih itibariyle mi sağlaması gerektiği konusunu tartışmış ve "*Buna göre, 20. maddenin (2)'nci* fıkrasında anne veya babasıyla birlikte Türk vatandaşlığı kazanabilme hakkına sahip ergin olmayan çocuğun «ergin olmama» şartını başvuru aşamasında mı, yoksa anne veya babanın vatandaşlığa kabul edildiği tarih itibariyle mi sağlaması gerektiği konusunda herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği görülmek birlikte, aynı maddenin (3)üncü fıkrasında anne veya babası ile birlikte işlem görmeyen çocuklara ancak ergin olduktan sonra 11 inci madde kapsamında başvurma hakkının tanındığı, başka bir ifadeyle eğer yabancı anne veya baba tarafından ergin olmayan çocuk için de vatandaşlık başvurusunda bulunulmamış ise, anne veya babanın vatandaşlık başvurusu kabul edildikten sonra ergin olmayan çocuk için ikinci fıkra kapsamında vatandaşlık başvurusunda bulunulamayacağı, bu gibile-

[6] Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2024/2076, K 2024/2717, 29 Nisan 2024.

rin ancak ergin olduktan sonra doğrudan kendileri tarafından genel hükümlere göre vatandaşlık başvurusunda bulunulabileceği, dolayısıyla anne veya babasıyla birlikte işlem gören çocuklar için ikinci fıkra hükümlerine göre işlem yapılması gerekirken anne veya babasıyla işlem görmeyen çocuklar için üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanması gerektiğinden, ikinci fıkrada aranan «ergin olmama şartının» anne veya babanın vatandaşlık başvurusu yaptığı tarih itibariyle sağlanıyor olması gerekmektedir." ifadeleriyle "ergin olmama şartının" anne veya babanın vatandaşlık başvurusu yaptığı tarih olarak kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bu anlamda BİM anne ve babanın vatandaşlığa alınma başvurusu yaptığı tarihte ergin olamayan çocuğun, vatandaşlığa alınma kararının verildiği tarihte ergin olsa bile TVK m.20/2 son hükmü uyarınca Türk vatandaşı olması gerektiğine "*Türk vatandaşlığının kazanılması kapsamında yapılan başvuruda henüz ergin olmayan davacı için de 5901 sayılı Yasa'nın 20. maddesinin (2)'nci* fıkrasında kapsamında vatandaşlık talebinde bulunulduğu, dolayısıyla davacının başvuru tarihi itibariyle ergin olmadığı göz önüne alınarak 5901 sayılı Yasa›nın 20. maddesinin (2)›*nci* fıkrası hükümleri uygulanmak suretiyle vatandaşlık başvurusu hakkında bir karar verilmesi gerekirken, baba ve annesinin Türk vatandaşlığına kabul edildiği tarih itibariyle 18 yaşını *doldurduğundan bahisle 5901 sayılı Yasa'nın 20. maddesinin (3) üncü fıkrası uygulanmak suretiyle tesis edildiği anlaşılan dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır."* ifadeleriyle hükmetmiştir.

Ankara BİM, 2024 tarihli bir başka kararında[7] ise tam aksi yönde bir hüküm tesis etmiştir. Somut olayda Polonya uyruklu başvurucu için 08/04/2022 tarihinde anne ve babasıyla birlikte vatandaşlık kazanma başvurusu yapılmıştır. Davacı, vatandaşlık başvurusunun yapıldığı sırada henüz ergin değildir. Ancak anne ve babanın vatandaşlığa alındığı karar tarihi itibarıyla ergin olması nedeniyle vatandaşlık başvurusuyla ilgili işlemleri sonuçlandırılmamış ve bu kapsamda Türk vatandaşlığını kazanamadığına hükmedilmiştir. Görüldüğü gibi mahkeme, somut olayda önceki kararlarının aksine, anne ve babasına bağlı vatandaşlık kazanacak çocuğun ergin olmama şartı bakımından başvuru tarihini değil vatandaşlığa alınma tarihini esas almıştır. Ankara BİM, 2024 yılında verdiği başka bir kararda ise yine vatandaşlığa alınma karar tarihi üzerinden hüküm tesis etmiştir[8].

Özetle uygulama incelendiğinde, Türk vatandaşlığını iktisap etmek isteyen ana ve babaların, başvuru tarihinde henüz erginliğe erişmemiş çocukları adına da bu yönde talepte bulundukları görülmektedir. Söz konusu kararlarda 2020 ve

---

7 Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2025/4600, K 2025/5719, 14 Mayıs 2025.

8 Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2024/6337, K 2024/8779, 24 Aralık 2024. Benzer şekilde 2025 yılında verdiği bir kararda da Rusya Federasyonu vatandaşı olan ve babasına bağlı istisnai yoldan Türk vatandaşlığının kazanılması başvurusunda bulunan ve başvuru sırasında henüz ergin olmayan davacı için de aynı yönde karar vermiştir: Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2025/4390, K 2025/5720, 14 Mayıs 2025.

2024 tarihlerinde iki kez TVK m. 20/2 son hükmündeki ergin olma şartı bakımından başvuru tarihi esas alınmıştır. Hatta Ankara BİM'in 29.04.2024 tarihli ve E. 2024/2076 sayılı kararında, ergin olma şartı bakımından başvuru tarihinin mi karar tarihinin mi esas alınacağı tartışmasına girilmiş ve TVK m. 20/3 hükmündeki "birlikte işlem görmeyen" lafzından hareketle TVK m.20/2 son hükmü bakımından başvuru tarihinin esas alınacağına karar verilmiştir. Ancak bu iki kararın aksine BİM 2024 ve 2025 yıllarında verdiği kararlarında ebeveynlerine bağlı olarak vatandaşlığa alınması talebinde bulunulan çocuğun ergin olma şartı bakımından vatandaşlığa alınma karar tarihinin esas alınacağına hükmetmiştir[9]. Bu noktada konu hakkındaki görüşümüzü açıklamadan öğretideki görüşlerin açıklanmasına geçilmesi uygun olacaktır.

II. ÖĞRETİDEKİ GÖRÜŞLER IŞIĞINDA EBEVEYNE BAĞLI KAZANIM

Yetkili makam kararıyla vatandaşlığın kazanılmasında vatandaşlığın kazanılma anı bakımından TVK m. 20/1 hükmü dikkate alınmaktadır. Hüküm uyarınca "*Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin kararlar, karar tarihinden itibaren hüküm ifade eder*." Öğretide, TVK m. 20/2 son cümlesinde yer alan "*Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır"* ifadesine ilişkin açık bir değerlendirmeye yer verilmese de yazarların ifadelerinden hareketle, TVK m. 20/2 son cümlesi bakımından da Türk vatandaşlığının kazanılması anının belirlenmesinde, karar tarihinin dikkate alınacağı sonucuna varılabilir. Örneğin. *Erdem*'e göre TVK'nın düzenlemesinden anlaşılacağı üzere anne ve babanın vatandaşlığı kazandığı tarihte velayeti altında bulunmayan ergin çocukları Türk vatandaşlığını kazanamayacaktır. Yazarın bu ifadesinden *Erdem*'in çocuğun ergin olup olmadığının tespiti bakımından vatandaşlığın kazanıldığı tarihi esas aldığı anlaşılabilmektedir[10]. Yine *Doğan/Yılmaz/Ayhan* İzmirli'ye göre de anne ve babanın Türk vatandaşlığını kazandığı anda ergin olan çocukları, anne ve babanın Türk vatandaşlığını kazanmasından etkilenmeyecektir. Zira yazarlar çocuğun küçük olup olmadığının tespitinde Kanunda

---

9 Konu hakkında tespit edilen bir Danıştay kararında ise sorunun cevapsız bırakıldığı görülmektedir. Somut uyuşmazlıkta Yemen Cumhuriyeti vatandaşı olan baba; kendisinin, eşinin ve ergin olmayan 03/04/2001 doğumlu ikiz çocukları ve başvuru tarihinde ergin olmayan diğer iki çocuğunun TVK'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca Türk vatandaşlığını kazanması amacıyla 04/03/2019 tarihinde başvuru yapmıştır. Anne, baba ve iki çocuk 09.05.2019 tarihli Cumhurbaşkanı Kararıyla istisnai yoldan Türk vatandaşlığını kazanmışsa da ikiz çocukların karar tarihi itibarıyla on sekiz yaşını ikmal etmelerinden bahisle Türk vatandaşlığını kazanma başvuruları reddedilmiştir. İkiz çocukların başvurusunun reddi üzerine Cumhurbaşkanı kararının iptali istemiyle açılan davada Danıştay, çocukların daha sonra TVK'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca Türk vatandaşlığını kazanması sebebiyle davanın esastan incelenmesine olanak kalmadığı ve dava hakkında karar verilmesine hukuken olanak bulunmadığına karar vermiştir: Danıştay (10 Daire), E 2019/10085, K 2024/1953, 15 Mayıs 2024.

10 Erdem (n 1) 197.

açıkça "*Ana veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı tarih*"ten bahsedildiğini ifade etmektedir[11]. Güngör ise TVK m. 20/1 hükmü uyarınca Türk vatandaşlığının karar tarihinden itibaren kazanılacağını ifade etmiş ve Türk vatandaşlığının ana ya da babaya bağlı kazanılmasının da aynı şartlar dahilinde geçekleşeceğini belirtmiştir[12]. Kanaatimizce yazarın ana ya da babaya bağlı kazanımlarda da TVK m. 20/1 hükmünü uygulamayı kabul etmesi, yine karar tarihini dikkate almamız gerektiği şeklinde yorumlanabilecektir.

Vatandaşlığın kazanılma anı bakımından karar tarihi dikkate alındığında, anne ve babanın Türk vatandaşlığını kazanma başvurusu yaptığı anda on sekiz yaşını doldurmamış çocuğun, anne ve babanın vatandaşlığı kazanma tarihinde ergin olması durumunda Türk vatandaşlığını kazanamayacağı sonucuna varılacaktır. Böylece başvuru tarihinde henüz on sekiz yaşını doldurmamış çocuğun, idarenin karar verme süreci içerisinde ergin hâle gelmesi, anne ve babaya bağlı olarak vatandaşlık iktisap etmesinin önünde bir engel teşkil edecektir. Nitekim öğretide savunulan bu yaklaşım, yargının son dönemde tesis ettiği kararlarla da tam bir uyum içerisindedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde ulaşılan bu sonucun, TVK m. 20/2 son cümlesinin hukuki niteliğiyle olan uyumu incelenecektir.

III. TVK M. 20/2 HÜKMÜNÜN HUKUKİ NİTELİĞİ VE AİLE BİRLİĞİ İLKESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Hükmün Lafzi Yorumu Bakımından "Kazanır" İfadesinin Bağlayıcılığı

Bir konu hakkında idareye takdir yetkisinin verilip verilmediği kanunda yer alan açık düzenlemelerden anlaşılır[13]. İdarenin yetkisine ilişkin düzenlemelerde emredici ifadelerin yer almasından ziyade yetki verilen makama bir yapma ya da yapmama imkânı tanıyan "verebilir", "edilebilir", "atayabilir", "görevlendirebilir" gibi ifadelerin kullanıldığı hallerde idareye takdir yetkisi tanındığı kabul edilir[14].

---

11 Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 127.

12 Güngör (n 1) 186.

13 İdareye takdir yetkisi, mevzuatta (kanunda) açık düzenlemeler yapılması, belirsiz kavramların kullanılması ve idareye bir değerlendirme imkânının tanınması ile gerçekleşir: Cemre Tüysüz, "Türk Vatandaşlığının Sonradan Kazanılmasında İdarenin Takdir Yetkisi" (2022) 13(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 48, 51.

14 Esasen idare, anayasaya aykırı olmamak şartıyla her konuyu kanunla düzenleyebilir. Bu anlamda kanun koyucu dilediği takdirde idarenin faaliyetlerini en ince ayrıntısına kadar düzenleyip idareyi, bağlı yetki ile sınırlayabilir. Ancak modern toplumlarda idari faaliyetlerin kanun koyucu tarafından önceden ayrıntılı olarak düzenlemesi düşünülemez. Bu bakımdan hukuk kurallarının idareye belirli bir takdir yetkisi tanıması hem mantığa uygun hem de gereklidir: Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer ve Cemil Kaya, *Türk İdare Hukuku*, (19th edn, Seçkin 2025) 148. İdarenin nerede ve nasıl bir tasarrufta bulunacağının hukuk kuralları ile önceden kesin bir şekilde belirlenmediği durumlarda, idarenin birden fazla karar arasında tercih imkanı verildiği hallerde, takdir yetkisinin varlığı kabul edilir. Hukuk kurallarında yer alan "yapılabilir, atanabilir, gerekli tedbirleri alır, karar verebilir, gerekli işlemleri yapar, tesis edebilir, uygulayabilir, sevk edebilir, kılabilir" gibi ifadeler idareye takdir yetkisinin verildiğini gösterir: Ramazan Çağlayan, *İdare Hukuku Dersleri* (12 th edn,

Yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığının kazanılmasını düzenleyen TVK m. 20 hükmünün çocuklar bakımından etkisini ele alan ikinci fıkrasının son cümlesinde "*Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır."* ifadesine yer verilmiştir. TVK m. 10 hükmünde ise "*… bu Kanunda belirtilen şartları taşıması halinde yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığını kazanabilir*" ifadesine yine vatandaşlığın kazanılmasında istisnai halleri düzenleyen TVK m. 12/1 hükmünde "*Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla Cumhurbaşkanı kararı ile aşağıda belirtilen yabancılar Türk vatandaşlığını kazanabilirler*." ifadesine yer verilmiştir. Benzer şekilde Türk vatandaşlığının ikamet şartı aranmaksızın yeniden kazanılmasını düzenleyen TVK m. 13 hükmünde, Türk vatandaşlığının ikamet şartına bağlı olarak yeniden kazanılmasını düzenleyen TVK m. 14 hükmünde, Türk vatandaşlığının evlat edinilme ile kazanılmasını düzenleyen TVK m. 17 hükümlerinde "*kazanabilirler"* ifadesine yer verilmiştir. TVK m. 10, 12, 13, 14 ve 17 hükümlerinde yer alan "kazanabilir" ifadesi idareye bir takdir yetkisi verildiğini göstermektedir. Ancak TVK m. 20 hükmünün çocuklar bakımından etkisini ele alan ikinci fıkrasının son cümlesinde "kazanır" ifadesine yer verilmiş ve bu emredici ifadeyle kanaatimizce idareye bir takdir hakkı tanınmamıştır.

Öğretide *Nomer*'e göre vatandaşlığın kazanılma halleri, Türk vatandaşlığını kazanacak kişinin istek ve iradesine bağlı olacak şekilde bir ayrıma tabi tutulabilir. Yazara göre Türk vatandaşlığının kazanılma halleri, vatandaşlığın söz konusu kişinin istek ve iradesine bağlı olmaksızın kanunda belirlenmiş şartların gerçekleşmesiyle kendiliğinden kazanılması (soybağı ve doğum yeri esası ile evlat edinilme) hali ya da ilgili kişinin istek ve talebine bağlı olarak yetkili makamın kararı ya da tespiti ile elde edilmesi şeklinde tasnif edilebilir[15]. Esasen kanun koyucu TVK m. 20 hükmünün çocuklar bakımından etkisini ele alan ikinci fıkrasının son cümlesindeki "*kazanır*" ifadesiyle vatandaşlığın kendiliğinden kazanıldığı bir hali düzenlemiştir. Öğretide de anne ve baba beraber Türk vatandaşlığını kazanıyorsa küçük çocukların da onlara bağlı ve kanun hükmü gereği Türk vatandaşlığını kazanacağı ifade edilmiştir[16]. Bu anlamda söz konusu hükümde, emredici bir ifadeyle, Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ebeveynlerin çocuğunun da Türk

Adalet 2025) 417; Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri* (27 th edn, Ekin 2025) 331;Tüysüz (n 13) 5. *Gözler* ve *Kaplan*'a göre takdir yetkisi, idarenin belirli bir konuda karar alıp almama veya birden fazla karar arasında seçim yapma imkanıdır: Kemal ve Kaplan (n 14) 328; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 14) 148, 149. İdarenin takdir yetkisi konusunda ayrıca bkz. Sinan Seçkin ve Gül Üstün, "İdari İşlemlerde Takdir Yetkisi ve Gerekçe İlkesi" (2015) 21(2) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırması Dergisi,* 509*;* Necip Fazil, Akburakci, "Yapay Zekânın İdarenin Takdir Yetkisi ve Karar Alma Mekanizmalarına Etkisi" (2021) 20 *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi,* 77, 82 vd; Ramazan Çağlayan, "Türk Hukukunda İdarenin Takdir Yetkisinin Yargısal Denetimi" 2003 (VII)2-4, *AÜHFD,*171, 173 vd.

15 Ergin Nomer, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (33rd edn, Filiz 2025) 67.

16 Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 125.

vatandaşlığını kanun hükmü gereği kazanacağı düzenlenmiştir. Sonuç olarak, anne ve baba birlikte Türk vatandaşlığına başvurduğunda ebeveynler hakkında vatandaşlığa alınma kararı verildiği an, çocuk yönünden idarenin takdir yetkisi[17] ortadan kalmakta ve idare, bağlı yetki[18] ile ergin olmayan çocuğu da Türk vatan-

[17] Devletin vatandaşını tayin etmesi onun mahfuz yetkisi olup onun, ülkesi üzerinde sahip olduğu hakimiyet ve egemenlik hakkıyla ilgilidir: Güngör (n 1) 101; Işıl Özkan, *Göç ve Vatandaşlık Hukuku* (2nd edn, Seçkin 2025) 52–53; Erdem (n 1) 119; Tüysüz (n 13) 54. Her ne kadar TVK m. 10 hükmü uyarınca Kanundaki şartları taşımak kişiye Türk vatandaşlığını kazanmak noktasında mutlak bir hak tanımasa da idarenin bu noktadaki takdir yetkisi sınırsız ve keyfi değildir: Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 70; Aybay, Özbek ve Ersen Perçin (n 4) 112; Erdem (n 1) 121; Mustafa Erkan, "Türk Vatandaşlığı Kanununda 7039 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi" (2019) 39(2) *Public and Private International Law Bulletin* 415, 425. Zira idarenin takdir yetkisini hukuka uygun kullanılıp kullanmadığı hususu yargı organlarınca denetlenebilir: Güngör (n 1) 102; Cemil Kaya, İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi (3rd edn, On İki Levha 2021) 118; Erdem (n 1) 120. İdarenin takdir yetkisinin yargısal denetiminin varlığı, bireylerin haklarının korunmasını sağlar: Kaya (n 17) 121. Kamu hizmetlerini yürütmekle yükümlü idarenin bu hizmetleri yürütürken hukuka bağlı kalıp kalmadığının tespiti için idari yargı organlarınca yapılan denetim, hukukilik denetimidir: Kaya (n 17) 127. Bu noktada idare, işlemin Anayasaya, kanun hükümlerine, Cumhurbaşkanı kararlarına, düzenleyici işlemlere, hukukun genel ilkelerine ve mahkeme kararlarına uygun olup olmadığının denetlenmesini gerçekleştirir: Kaya (n 17) 127; Erkan (n 17) 425. Bu noktada idare takdir yetkisini kanunların çizdiği sınırlar kapsamında kullanırken, kamu yararı ve kamu görevinin gereklerini de dikkate alır: Erdem (n 1) 121. Ancak yargı organı bu yetkisini kullanırken yerindelik denetimi yapamaz. Yerindelik, idarenin karşılaştığı soruna en uygun çözümü bulması, ulaşmak istediği amaca elverişli aracı bulmasıdır. Bir diğer ifadeyle yerindelik denetimi işlemin ihtiyaca uygun olup olmadığının denetimidir ve bu denetim yargı organlarınca yapılamaz. İdarenin tesisi ettiği işlemin, olumlu ya da olumsuz hareketin ihtiyaca uygunluğunun tayin ve tespiti meselesi idareye aittir: Kaya (n 17) 175, 176. İdarenin takdir yetkisi her ne kadar sınırsız ve keyfi olmasa da başvuruları değerlendirirken kullandığı takdir yetkisinin sınırlarının dar olmadığı da ifade edilmelidir. TVK m. 10/2 hükmünde ifade edildiği gibi sonradan Türk vatandaşlığının kazanılmasında uygulanacak temel ilke ve esaslar, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığınca belirlenir. Bu kapsamda başvuran kişinin kişisel özellikleri ya da Türkiye'nin başvuranın vatandaşı olduğu devletle ilişkileri dikkate alınabilecek hususlar arasındadır. Türk soyundan olan yabancıların vatandaşlığa alınmaması yönünde zaman zaman uygulanan uluslararası nüfus politikaları buna örnek olarak verilebilir. İlgili hükmün düzenleniş amacı her ne kadar günün değişen ve gelişen şartları doğrultusunda sonradan Türk vatandaşlığının kazanılmasında uygulanacak temel ilke ve esasların Bakanlıkça belirlenmesi olsa da hüküm kanunilik ilkesi açısından öğretide eleştirilmektedir: Erkan (n 17) 421, 422; Esra Gül Dardağan Kibar, "Türk Vatandaşlık Mevzuatı ve Güncel Gelişmeler Işığında Vatandaşlığın Kanuniliği İlkesi" in Vahit Doğan, Alper Çağrı Yılmaz ve Lale Ayhan İzmirli (eds), *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler* (Savaş 2019) 3, 14. Esasen bu noktada takdir yetkisine sahip makam İçişleri Bakanlığıdır. Ancak bu yetki istisnai vatandaşlığa alınma (TVK m. 12) ile ikamet şartlı yeniden vatandaşlığa alınma hallerinde (TVK m. 14) Cumhurbaşkanına aittir. *Erkan*, Cumhurbaşkanı'na verilen takdir yetkisi bağlamında düzenlenecek temel ilke ve esasların Bakanlıkça belirlenmesinin Cumhurbaşkanı'nın yetkinin sınırlanması sonucunu doğuracağını ve bu sebeple İçişleri Bakanlığı'nın temel ilke ve esasları ortaya koyarken Cumhurbaşkanı tarafından gelen görüşleri dikkate almasının uygun olacağını ifade etmiştir: Erkan (n 17) 427.

[18] Bir idari işlemin unsurlarının, özellikle de sebep ve konu unsurlarının hukuk kurallarınca önceden belirlenerek idareye belirli bir yönde hareket etme yönünde bir tercih imkânının bulunmaması ya da hukuk kuralı ile idareye belirli bir tasarrufta bulunmasının kesin olarak emredilmesi bağlı yetkidir. Bağlı yetki takdir yetkisinin zıddı olup, bağlı yetkinin bulunduğu durumda takdir yetkisinden bahsedilmez: Çağlayan, İdare Hukuku (n 14) 415, 416. Daha kısa bir ifadeyle bağlı yetki, kanunun belirli bir durumda idarenin belirli bir kararı almasını emrettiği hallerdir: Gözler ve Kaplan, (n

daşlığına kabul etmelidir. Bu doğrultuda, ebeveynlerin vatandaşlığı kazandığı an, şartları taşıyan çocuk yönünden idarenin kurucu bir işlem tesis etme yetkisi ortadan kalkmakta; işlem yalnızca mevcut hukuki statüyü tescil eden açıklayıcı bir niteliğe bürünmektedir.

B. Hükmün Aile Birliğine Saygı Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi

Esasen çocuğun anne ve babasına bağlı olarak kanun hükmü gereğince Türk vatandaşlığını kazanıyor olması, aile birliğine saygı hakkı ile yakın ilişkilidir. Aile ideal olarak anne, baba ve en az bir çocuktan oluşan çekirdek bir ünitedir[19]. Toplumun en küçük ögesi ancak en temel yapı taşıdır[20]. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi[21]'nin 16/3 hükmünde de aile, toplumun tabii ve genel unsuru olarak kabul edilmiş ve devlet tarafından korunacağı ifade edilmiştir. Benzer şekilde Çocuk Haklarına Dair Sözleşme[22]'nin ön sözünde de toplumun temel birimi olan aileye çocukların gelişim ve esenlikleri için gerekli koruma ve yardımın verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi[23] (AİHS)'nin 8/1 maddesinde herkesin aile hayatına saygı gösterilmesi hakkını haiz olduğu açıklanmıştır. Benzer düzenlemelere Anayasamızda da yer verilmiştir. Anayasa[24]'m. 41 hükmünde ailenin, Türk toplumunun temeli olduğu, her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça anne ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip olduğu ifade edilerek aile birliği vurgulanmıştır. Keza Anayasa m. 20/1'de AİHS'deki gibi herkesin aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu kabul edilmiştir.

AİHS'e göre aile hayatına saygı hakkına kamu makamının müdahalesi*, "ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik,*

14) 327. İdare hukukunda bağlı yetki, idarenin kanuniliği ilkesinin özel bir uygulama şeklidir ve idarenin yetkisinin sınırını çizer. Bağlı yetki, kamu hizmetinden yararlananlara bu yetki ile idareye yüklenen yükümlülüklerin yerine getirilmesini isteme hakkı tanır. İdare yapmakla yükümlü olduğu işlem ve eylemleri yapmaz ya da o yönde hareket etmez ya da eylemi yapmazsa sorumlu olur: Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 14) 148, 149.

19 Saliha Hallaç ve Fatma Öz, "Aile Kavramına Kuramsal Bir Bakış" (2014) 6(2) *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 142; Mustafa Cin, "Uluslararası Sözleşmeler Çerçevesinde Yabancıların (Göçmen İşçilerin) Aile Birleşimi Hakkı" (2014) 20(1) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 263, 268.

20 Musa Aygül ve Ranegül Camız, "Türk Vatandaşı Çocukların Yabancı Ebeveynlerinin Aile Hayatına Saygı Hakkı Kapsamında Türkiye'de İkameti" (2021) 6(2) *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 373, 376.

21 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, UNGA Res 217 A(III) (10 December 1948) art 16(3) <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/turkish-turkce> erişim tarihi 30 Aralık 2025.

22 Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, <https://www.unicef.org/turkiye/çocuk-haklarına-dair-sözleşme> erişim tarihi 2 Ocak 2026.

23 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Resmî Gazete, 19 Mart 1954, Sayı 8662.

24 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun No 2709, Resmî Gazete, 9 Kasım 1982, Sayı 17863.

kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda" mümkündür (AİHS m. 8/2). Esasen AİHS'de aile hayatına saygı hakkına müdahalenin sınırlandırılmasıyla aile bireylerinin birbiriyle ilişkileri koruma altına alınmıştır[25]. Anayasa Mahkemesi de verdiği bir kararında "*Aile yaşamına saygı hakkı, Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınmıştır. Madde gerekçesi de dikkate alındığında resmî makamların özel hayata ve aile hayatına müdahale edememesi ile kişinin ferdî ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi gereğine işaret edildiği görülmekte olup söz konusu düzenleme Sözleşme'nin 8. maddesi çerçevesinde korunan aile yaşamına saygı hakkının Anayasa'daki karşılığını oluşturmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 41. maddesinin, Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği, özellikle aile yaşamına saygı hakkına ilişkin pozitif yükümlülüklerin değerlendirilmesi bağlamında göz önünde bulundurulması gerektiği açıktır*."[26] ifadeleriyle resmî makamların özel hayata ve aile hayatına müdahale edememesine ve kişinin ferdî ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabileceğine karar vermiştir.

Yapılan bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere aile hayatına saygı hakkı ya da aile birliği çocuğun anne ve babasıyla bir arada bulunmasını gerektirir. Zira ailenin varlığı, birbiriyle birlikte yaşamak, ekonomik bağ ya da sıkı ilişki gibi çeşitli bağları bir arada bulundurmakla ilişkilidir. Çoğu aile teorisyeni aile kavramının, yakınlık, birbiriyle ortak yaşam ve bir mekanı paylaşma, iki veya daha fazla bireyi içerme, bazı duygusal bağlantıların kurulumu, birbiriyle ilgili sosyal durumlar, roller ve görevlerin üstlenilmesi, sevgi, ait olma duygularının paylaşılması konusunu içerdiği noktasında hemfikirdir[27]. Anayasa Mahkemesi de aile birliğinin sağlanabilmesi için çocuğun anne ve babasıyla bir arada bulunması gerektiğini verdiği bir kararında "*…her çocuğun yüksek yararına aykırı olmadıkça anne ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve ilişkiyi sürdürme hakkına sahip olduğu açıkça belirtilmektedir. Söz konusu yükümlülüğün uluslararası sözleşmelerde de yer bulduğu görülmektedir (bkz. § 26). Bu noktada anne ve baba ile düzenli bir kişisel ilişki sürdürülmesinde çocuğun üstün menfaatinin bulunduğu da gözardı edilmemelidir*."[28] ifadeleriyle açıklamıştır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme m. 9 hükmünde "*Yetkili makamlar uygulanabilir yasa ve usullere göre ve temyiz yolu açık olarak, ayrılığın çocuğun yüksek yararına olduğu yolunda karar vermedikçe, Taraf Devletler, çocuğun; ana–babasından, onların rızası dışında ayrılmamasını güvence altına alırlar*." ifadesine yer vererek çocuğun ebeveynleriyle kişisel ilişkisini sürdürebilme ve onlarla doğrudan teması korun-

[25] Aygül ve Camız (n 20) 387.

[26] *Serpil Toros Başvurusu*, B No 2013/6382 (AYM, 9 Mart 2016) para 64.

[27] Hallaç ve Öz (n 19) 142; Cin (n 19) 266.

[28] *Selim Adıyaman Başvurusu*, B No 2013/8846 (AYM, 9 Mart 2016) para 45.

muştur[29]. Yine Sözleşme m. 16 hükmünde hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu anlamda aile birliği ilkesinin çocuğun anne ve babasıyla birlikteliğini içerdiği açıkça görülebilmektedir.

Her ne kadar aile hayatına saygı hakkı ya da aile birliği bir temel hak olarak hukuk metinlerinde yer alsa da devletler aile birliği konusunu aynı zamanda egemenlik hakkı kapsamında görmektedir[30]. Zira devletleri yabancı bir kişiyi vatandaşlığa almaya zorlayan bir kural olmadığı gibi aile birleşimini sağlama adına yabancıyı ülkeye kabul zorunluluğu yükleyen bir kural da yoktur[31]. Dolayısıyla devletin kişiyi vatandaşlığa alırken bir takdir yetkisine sahip olduğu kesindir. Ancak bu takdir yetkisi, bir kez kullanıldığında sona erecektir. Ebeveynler vatandaşlığa alındıktan sonra çocuklar, kanun gereği vatandaşlığa alınacağından, idarenin çocukları vatandaşlığa almama yönünde bir takdir yetkisinden bahsedilemeyecektir. Ebeveynlerin vatandaşlığa alınmasının bir sonucu olarak çocukların da aynı statüyü kazanması, TVK m. 20/2 hükmünün bir gereği olduğu gibi ailenin birliğinin de bir gereğidir. Bu anlayış, aile hayatına saygı hakkı ya da aile birliği kapsamında çocuğun anne ve babasıyla bir arada bulunması gereğini de karşılayacaktır. Daha evvel ifade edildiği üzere aile birliği hakkı uyarınca devletlerin aile hayatına müdahalesi ancak yasayla öngörülmüş olması kaydıyla ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasının gerekli olduğu durumunda mümkündür. Ancak anne ve babası idarenin değerlendirmesinden geçerek vatandaşlığa alınmış bir çocuğun, devletin aile birliği hakkına müdahale edebileceği ölçüde haklı ve meşru bir sebep oluşturabilmesi oldukça güçtür. Dolayısıyla anne ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve ilişkiyi sürdürme hakkına sahip bir çocuğun anne ve babasıyla birlikte Türk vatandaşlığını kazanma hakkından mahrum bırakılması aile birliği hakkının ihlali sonucunu doğuracağı gibi Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle korunan çocuğun üstün yararı ilkesine de aykırılık teşkil edecektir.

Son olarak ifade edilmelidir ki TVK m. 20/2 son cümlesinin gerekçesi "*Evlilik birliği içerisinde doğan çocukların velayetinin ana ve babada bulunması, genel bir hukuk kuralıdır. Maddede bu hüküm kapalı şekilde ifade edildiğinden uygulamada aksaklıklara sebebiyet verebilecektir. "Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kazanır" şeklinde açıkça ifade edilmek suretiyle yaşanabilecek muhtemel sorunların giderilmesi*

[29] Aygül ve Camız (n 20) 388.

[30] Cin (n 19) 264.

[31] ibid.

amaçlanmıştır." şeklindedir[32]. Gerekçe uyarınca hüküm, çocuğun anne ve babanın vatandaşlık kazanmasından nasıl etkileneceğini doğrudan göstererek ebeveynlerin birlikte Türk vatandaşlığını kazanması durumunda, çocukların da Türk vatandaşlığını kazanacağını açıkça ifade etmektedir. Dolayısıyla hüküm, ailenin bütünlüğünü açık bir şekilde korumuş ve aile birliğine saygı ilkesiyle uyumlu bir sonuç ortaya çıkarmıştır.

IV. EBEVEYNLERLE BİRLİKTE TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASINDA ÇOCUK KAVRAMI VE ESAS ALINACAK ZAMAN DİLİMİ

A. Çocuk Kavramı

Ebeveynlerle birlikte Türk vatandaşlığının kazanılmasında esas alınacak zaman diliminin tespiti meselesine geçilmeden önce, TVK m. 20/2 son cümlesinde bahsi geçen "çocuk" kavramının da üzerinde durulması gerekir. Çocuk kavramının tanımı TVK'da yer almaz. Kavram, Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin[33] (TVKUY) m. 3/1-c hükmünde, on sekiz yaşını tamamlamamış kişi olarak tanımlanmıştır. Öğretide ise "çocuk", TVK'nın çeşitli hükümlerinde ergin olma ifadesiyle birlikte kullanıldığından TVKUY'deki tanımıyla değil kendi milli hukukuna göre ergin olmama şeklinde anlaşılmaktadır[34]. Yargıtay ise konu hakkındaki kararlarında "çocuk" ifadesini on sekiz yaşını doldurmamış birey olarak TVKUY m. 3/1-c hükmüyle uyumlu bir şekilde tanımlamıştır[35]. Kanaatimizce çocuk kavramı, öğreti ve TVK'nın diğer maddelerinin yorumuyla uyumlu olacak şekilde kendi milli hukukuna göre ergin olmamış kişi şeklinde tanımlanmalıdır. Bu anlamda, kendi millî hukukuna göre başvuru anında ergin olmamakla birlikte, idari sürecin uzaması nedeniyle karar tarihinde on sekiz yaşını doldurmuş ya da ergin olmuş; ancak ebeveynine fiilen/ekonomik olarak

---

32 Hükmün gerekçesi için bkz. TBMM Tutanak Dergisi (Dönem 23, Cilt 45, Yasama Yılı 3, 95'inci Birleşim, 28 Mayıs 2009) 87-88 https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/Tutanak?Id=2099f97d-d466-4259-bebf-0185ceac7204&BaslangicSayfa=86&BitisSayfa=86 erişim tarihi 26 Ağustos 2026.

33 Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Resmî Gazete, 6 Nisan 2010, Sayı 27544.

34 Çocuğun tanımına TVK'da yer verilmemiş ancak Yönetmelik m. 3(c) hükmünde on sekiz yaşını tamamlamamış kişi olarak ifade edilmiştir. Öğretide Türk vatandaşları için Yönetmelikteki tanımın dikkate alınacağı ancak yabancı kişi için Yönetmelik m. 15(a) hükmü gereği kendi milli hukukuna göre ergin olma kavramının dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Bu sebeple TVK m. 20 hükmünde geçen çocuk kavramının da on sekiz yaşını tamamlamamış kişi olarak değil, milli hukukuna göre ergin olmamış kişi olarak yorumlanması gerektiği ifade edilmiştir: Faruk Kerem Giray, "5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu Hakkında Değerlendirme" (2011) 10(1) *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 321, 382. Ayrıca bkz Feriha Bilge Tanrıbilir, "Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısının Vatandaşlığın Kazanılmasına İlişkin Hükümleri" (2008) 75 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 27, 52. Aynı yönde bkz Neşe Baran Çelik, "Güncel Gelişmeler Işığında Türk Vatandaşlığının İstisnai Haller Kapsamında Kazanılması" (2017) 130 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 357, 401–02.

35 Bkz "Uygulamadaki Sorunlar ve Yargı İçtihatlarının Analizi" başlığı.

bağımlılığı devam eden genç yetişkinler, TVK m. 20/2 son cümlesi uyarınca anne ve babasıyla birlikte Türk vatandaşlığını kazanmalıdır.

B. Vatandaşlığın Birlikte Kazanılmasında Esas Alınacak Zamanın Belirlenmesi

Daha önce açıklandığı üzere anne ve babası birlikte vatandaşlık kazanacak çocukların Türk vatandaşlığını kazanma anı hakkında öğreti, TVK m. 20/1 hükmü uyarınca anne ve babanın Türk vatandaşlığını "kazandığı tarihi" dikkate alır. Nitekim savunulan bu yaklaşım uyarınca; başvuru anında ergin olmayan çocuğun karar tarihinde erginliğe erişmesi, onun ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanmasının önünde bir engeldir. Benzer şekilde görüş, hukuki güvenlik ya da idarenin işleyişindeki gecikmeler sebebiyle aile birliğinin dağılması gibi bazı olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Öncelikle kamusal yetkilerin, öngörülemez bir şekilde kullanılabilmesi, hukuk devleti ilkesinin alt unsurları olan hukuki belirlilik ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmaz. Türk hukuk sisteminde hukuki güvenliğin sağlanmasının bir yolu, kanunların öngörülebilir olmasıdır[36]. Bireylerin geleceğe yönelik planlamalar yapabilmesi de hukuki güvenlik ilkesi ile ilişkilidir[37]. Dolayısıyla hukuki güvenlik ilkesi, kişilerin hukuki statülerinin öngörülebilir olmasını, geleceğe yönelik planlarını bu öngörülebilirlik içinde yapabilmelerini gerektirir. Başvuru anında mevzuatın aradığı şartları taşıyan bireyler yönünden, idari sürecin (güvenlik soruşturması, arşiv araştırması veya bürokratik yazışmalar gibi) ne zaman tamamlanacağının belirsizliği ve idarenin iç işleyişindeki yavaşlık nedeniyle bireyin vatandaşlık başvurusunun reddedilmesi, hukuki belirlilik ilkesini zedeler. Öğretinin karar tarihi görüşü de idarenin iç işleyişinden kaynaklanan gecikmeler nedeniyle, kanun metninin hukuki güvenlik ilkesini sağlamaya yetecek düzeyde açık ve öngörülebilir olmasını engellemektedir. Zira bu durum, başvuru anında ergin olmayan bir bireyin, idari karar tarihini tahmin edebilmesini ve dolayısıyla Türk vatandaşlığını kazanıp kazanamayacağını öngörebilmesini zorlaştırmaktadır. Daha açık bir ifadeyle; TVK m. 20/1 hükmünde vatandaşlığın iktisabında karar tarihinin esas alınacağı belirtilmişse de ebeveynine bağlı vatandaşlık kazanacak çocuklar yönünden aynı kriterin uygulanması, idari sürecin ne zaman sonuçlanacağının belirsizliği karşısında, çocuğun hukuki statüsünü öngörülemez hale getirecektir. Nitekim normların açık ve belirli olmasını gerektiren hukuki güvenlik ilkesi[38], bireyin sisteme duyduğu güven temelinde, onun geleceğe yönelik haklı

---

[36] Eylem Çakmaz, "Hukuk Devleti Çerçevesinde Hukuki Güvenlik İlkesi: Anayasa Mahkemesi Kararları Üzerine Bir İnceleme" (2025) 15(1) *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 1, 8.

[37] Şebnem Ekeryılmaz ve Temel Gürdal, "Hukuki Güvenlik ve Unsurları Üzerinde Bir İnceleme" (2023) 4 *Kapanaltı Dergisi* 1, 2.

[38] Elvin Evrim Dalkılıç, "Pandemi Sürecinde İdari İstikrar ve Meşru Beklentilerin Korunması" in Didem Yılmaz, Uğur Orhan ve Ece Göztepe (eds), *Türkiye'de ve Dünyada Hukuk Devletinde Aşınma: Hukukun Araçsallaştırılması-Belirsizleştirilmesi* (On İki Levha 2022) 197.

beklentilerini de hukuken koruma altına alır. Bu yönüyle konu, hukuki güvenlik ilkesi yanında haklı beklenti ilkesi ile de sıkı ilişkilidir[39]. Haklı beklenti, kamusal yetki ve ayrıcalıkların kullanılmasının zaman bakımından öngörülebilir olmasıdır[40]. Türk hukukunda haklı beklenti ilkesi, hukuk sistemine duyulan güvenden kaynaklanan durumların korunması için başvurulan bir ilkedir[41]. Vatandaşlık başvurusu yapan ebeveynlerin ve henüz ergin olmamış çocuğun hukuk sistemine duyduğu güvenden kaynaklanan bir haklı beklentisinin olduğu da açıktır. Bu noktada idari sürecin gecikmesi kişilerin bu haklı beklentisini de ortadan kaldırmamalıdır.

İkinci olarak, karar tarihinin dikkate alınması vatandaşlık başvurusunun yapıldığı tarihte mevcut olan hukuki durumun idarenin işlem tesisindeki gecikmesi nedeniyle (güvenlik soruşturması, arşiv araştırması vb) çocuk aleyhine sonuçlanmasına yol açmaktadır. Bir başka deyişle idarenin kendi işleyişinden kaynaklanan gecikmeler, çocuğun ebeveynlerine bağlı vatandaşlık kazanamamasına ve onun aile hayatı ve vatandaşlığı üzerinde ciddi sonuçların doğmasına yol açmaktadır. İdarenin yavaş işleyen bürokratik yapısının olumsuz sonuçlarını başvuru yapan bireylere yüklemesi kanaatimizce adil değildir.

Gerek TVK m. 20/2 son cümlesi hükmünün niteliği ve lafzı gerekse aile hayatına saygı hakkının korunması adına çocuğun ebeveynleriyle birlikte vatandaşlık kazanabilmesi bakımından, anne ve babanın Türk vatandaşlığına başvurduğu tarihin esas alınması hukuken en isabetli yaklaşımdır. Bu tarihte çocuğun küçük olması ise yeterlidir. Zira hüküm, lafzındaki "kazanır" ifadesiyle emredici biçimde, anne ve babası Türk vatandaşı olan çocuğun da ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanacağını düzenlemiştir. Vatandaşlığın kazanıldığı tarihin dikkate alınması ise kanunun lafzının aksine, çocuğun ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanabilmesini engelleyebilmektedir.

Yine başvuru anının dikkate alınması, AİHS, Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi evrensel düzenlemelerde ve Anayasada da güvence altına alınan aile birliğine saygı hakkıyla da uyumludur. Esasen başvuru anında çocuk henüz on sekiz yaşını doldurmamış ve henüz ergin değildir. Bu anlamda aile başvuru anında hukuken ve fiilen bir bütündür ve çocuk hala aileye bağımlıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de, aile birliği bakımından katı bir yaş sınırından ziyade fiili ya da ekonomik bağımlılık ilişkisini dikkate alır. Örneğin, Mahkeme, *Bouchelkia v. France* kararında 25 Şubat 1970 doğumlu başvurucu hakkında 11 Haziran 1990 tarihinde tesis edilen ve 9 Temmuz 1990'da uygulanan sınır dışı etme işlemini incelemiştir. Mahkeme, işlem tarihinde başvurucunun bekar olması, çocuğunun bulunmaması ve halen ebeveynleriyle birlikte yaşaması olgularını dikkate alarak,

---

39 Haklı beklenti ilkesi ve hukuki güvenlik ilkesi Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarında tek bir ilke gibi görülerek kullanılmaya başlanmıştır: Dalkılıç (n 38) 198.

40 Dalkılıç (n 38) 197.

41 Engin Saygın, "Haklı Beklentilerin Korunması İlkesine Yönelik Türk ve İngiliz İdare Hukuku Yaklaşımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz" (2016) 126 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 211, 231.

söz konusu sınır dışı kararının ilgilinin özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği sonucuna varmıştır[42]. Yine *Maslov v. Austria* kararında Mahkeme, ülkeye giriş yasağı kararının verildiği tarihte küçük olan başvurucunun, kararın kesinleştiği aşamada ergin olduğuna işaret etmiş; ancak henüz kendi ailesini kurmamış genç yetişkinlerin ebeveynleriyle olan bağlarının da aile hayatı teşkil ettiğini belirterek, halen anne ve babasıyla birlikte yaşayan başvurucu yönünden sınırdışı kararının, aile birliğine saygı hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir[43]. Kararlardan da anlaşılabileceği üzere başvurunun yapıldığı anda ebeveynine bağımlı olan, eğitimi devam eden veya ailesiyle birlikte yaşayan bir çocuğun, ergin olması bu bağımlılık ilişkisini bir anda koparamayacaktır. Esasen bu gerçeği ailenin, başvuru anında birlikte başvuruda bulunarak aile birliğini korumak adına ortak bir hukuki statü talebinde bulunması da açıkça gösterebilmektedir. Tüm bu gerekçelerle anne ve babası birlikte Türk vatandaşlığını kazanan çocuğun ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanması bakımından, başvuru anının dikkate alınması aile birliğine saygı hakkıyla da uyum içerisinde olduğu kanaatindeyiz.

Son olarak belirtmek gerekir ki uygulamada, birlikte vatandaşlık başvurusunda bulunan ebeveynlerin çocuklarının, idari süreç içinde ergin olması sebebiyle vatandaşlığa alınmadığı hallerde bu çocukların, TVK m. 12/1-c hükmü kapsamında, "vatandaşlığa alınması zaruri görünen kişi" olarak istisnai yoldan vatandaşlığa alındığı görülür[44]. Esasen idarenin böyle bir alternatife başvurması, kendi bürokratik gecikmesiyle ergin hale gelen çocuğun aile birliğinden kopmasının yaratacağı hukuka aykırılığı ve mağduriyeti sezmesine ve bu mağduriyeti m. 12/1-c maddesiyle gidermeye çalıştığını da göstermektedir. Oysa Kanunun amacına, lafzına ve aile birliği hakkına uyan bir yorumla çocuğun başvuru anındaki durumunun dikkate alınması yaşanan tüm hukuki sorunun giderilmesini sağlayacaktır.

V. HÜKMÜN KAPSAMINDAKİ ÇOCUKLAR

Çalışma konumuz kapsamında ele alınması gereken diğer bir husus ise Türk vatandaşlığını birlikte kazanan ebeveynlerin çocuklarının, başvuru dosyasına eklenmesinin gerekli olup olmadığıdır. Kanaatimizce, TVK m. 20/2'nin son cüm-

42 *Bouchelkia v France* B No 23078/93 (ECtHR, 29 Ocak 1997) para 41.

43 *Maslov v Austria* [GC] B No 1638/03 (ECtHR, 23 Haziran 2008) para 62.

44 Somut uyuşmazlıkta Yemen Cumhuriyeti vatandaşı olan baba; kendisinin, eşinin ve ergin olmayan 03/04/2001 doğumlu ikiz çocukları ve başvuru tarihinde ergin olmayan diğer iki çocuğunun TVK'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca Türk vatandaşlığını kazanması amacıyla 04/03/2019 tarihinde başvuru yapmıştır. Anne, baba ve iki çocuk 09.05.2019 tarihli Cumhurbaşkanı Kararıyla istisnai yoldan Türk vatandaşlığını kazanmışsa da ikiz çocukların karar tarihi itibarıyla on sekiz yaşını ikmal etmelerinden bahisle Türk vatandaşlığını kazanma başvuruları reddedilmiştir. İkiz çocukların başvurusunun reddi üzerine Cumhurbaşkanı kararının iptali istemiyle açılan davada Danıştay, çocukların daha sonra TVK'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca Türk vatandaşlığını kazanması sebebiyle davanın esastan incelenmesine olanak kalmadığı ve dava hakkında karar verilmesine hukuken olanak bulunmadığına karar vermiştir: Danıştay (10 Daire), E 2019/10085, K 2024/1953 (n 9).

lesi emredici nitelikte olduğundan, Türk vatandaşlığını birlikte kazanan anne ve babanın vatandaşlık başvurusunda çocuğun isminin dosyaya eklenmesi, zorunlu bir şart değildir. Dolayısıyla bu eksiklik vatandaşlığın kanun gereği kazanılmasına da engel teşkil etmeyecektir. Bu durum, TVK m. 20/2 hükmü son cümlesi ile TVK m. 20/3 hükmü arasındaki farkı da ortaya koymaktadır. TVK m. 20/3 hükmünde "*Ana veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı tarihte kendileri ile birlikte* işlem görmeyen çocukları, ergin olduktan sonra Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvurdukları takdirde haklarında 11 inci madde hükümleri uygulanır." ifadeleriyle anne veya babasının vatandaşlık kazandığı tarihte anne veya babasıyla birlikte vatandaşlık kazanması adına işlem görmemiş çocukların, ergin olduktan sonra Türk vatandaşlığını kazanmak için başvuruda bulunabilecekleri düzenlenmiştir.

BİM, verdiği bir kararında[45] "*5901 sayılı Yasa'nın 20. maddesinin (3)'üncü fıkrasında ise; Ana veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı tarihte kendileri ile birlikte işlem görmeyen çocuklarının, ergin olduktan sonra Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvurdukları takdirde haklarında 11 inci madde hükümlerinin uygulanacağının kurala bağlandığı, buna göre ana veya babanın Türk vatandaşlığının kazandığı tarihte kendileri ile birlikte işlem görmeyen çocuklarının ancak ergin olduktan sonra genel hükümlere göre başvurması halinde durumunun değerlendirilebileceği, bu nedenle maddede yer alan "kendileri ile birlikte işlem görmeyen" ibaresinin açıklığa kavuşturulması gerektiği, bu kapsamda kanun koyucunun "Türk vatandaşlığını kazanamamış" veya bu anlama gelebilecek bir ifade yerine "kendileri ile birlikte işlem görmeyen" ifadesini kullanmış olmasının, bu ifade ile; anne veya baba tarafından yapılan vatandaşlık başvurusunda ergin olmayan çocuk yönünden vatandaşlık talebinde bulunulmamış olması halinin kastedilmek istendiği anlaşılmaktadır*." ifadeleriyle TVK m. 20/3 hükmünde geçen "kendileri ile birlikte işlem görmeyen çocukları" ibaresinin, anne veya baba tarafından yapılan vatandaşlık başvurusunda ergin olmayan çocuk yönünden açıkça bir vatandaşlık talebinde bulunulmamış olması durumunu kastettiğine hükmetmiştir.

Görüldüğü üzere TVK m. 20/3 hükmü bakımından, anne ve babanın Türk vatandaşlığını kazanmak için birlikte başvuru yapması gereği aranmaz. Anne ya da babadan birisinin Türk vatandaşlığını kazanması yeterlidir. Dolayısıyla TVK m. 20/3 kapsamına giren çocuk, anne veya babasından birisi Türk vatandaşlığını kazanma başvurusu yapan ancak kendisi bu başvuruya dahil edilmeyen çocuktur. TVK m. 20/2 hükmünün son cümlesinde ise anne ve babanın Türk vatandaşlığını birlikte kazanması şartı aranmaktadır. Dolayısıyla, TVK m. 20/2 son cümlesinin emredici yapısı gereği, ebeveynlerin birlikte yaptığı başvuruda, aile nüfus kay-

[45] Ankara Bölge İdare Mahkemesi (10 İDD), E 2024/2076, K 2024/2717 (n 6).

dında[46] yer alan ergin olmayan çocuklar yönünden ayrıca ve bağımsız bir formla vatandaşlık talebinde bulunulmaması, idarenin bağlı yetkisini ortadan kaldırmaz[47]. İdare, kanun lafzı ve aile birliği ilkesi gereği bu çocukları re'sen dikkate almalıdır. Ebeveynleri birlikte Türk vatandaşlığı kazanan ancak başvuru dosyasında bulunmaması sebebiyle işlem görmeyen çocuk, kanaatimizce ilerleyen süreçte ayrıca vatandaşlık başvurusunda bulunmaksızın, ebeveynlerinin Türk vatandaşlığını kazanmasıyla birlikte Türk vatandaşlığını kazandığını ileri sürerek idari yollara başvurabilir[48]. Kanaatimizce kanun lafzının emredici niteliği gereğince,

---

46 Aile nüfus kaydında yer alan çocuk ibaresiyle ifade edilmek istenen, anne ve babanın velayeti altında bulunan veya anne ve babanın velayeti altında olduğu bir şekilde anlaşılabilen çocuktur.

47 Hüküm, anne ve babası Türk vatandaşlığını kazanabilmek için birlikte başvuran ve başvuru anında henüz ergin olmayan çocuğun anne ve babasına bağlı vatandaşlığa alınmasını düzenlemektedir. Hükümde, TVK m. 20/2 son cümle kapsamındaki çocukların vatandaşlığa alınması bakımından herhangi bir şart öngörülmemiştir. Dolayısıyla hükmün kapsamındaki çocuklar, milli güvenlik ve kamu düzenine engel teşkil etmemek şartı da dahil olmak üzere vatandaşlığa alınırken herhangi bir denetime tabi tutulmayacaklardır. Zira bu noktada kanunun koyucunun amacı, anne ve babasının velayeti altındaki çocuğun anne ve babasıyla birlikte hareket etmesi ve aile birliğinin korunmasıdır. Ancak belirli bir bilinç seviyesine ulaşmış çocuklar bakımından en azından milli güvenlik ve kamu düzenine engel teşkil etmeme şartı getirilebilir. Zira 16, 17 yaşında olup anne ve babasının velayeti altında bulunan bir çocuğun da milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edebilecek bir halinin bulunabilmesi olasıdır. Bu anlamda hükümde bir değişikliğe gidilerek en azından Türk hukukundaki cezai sorumluluk yaşıyla paralel olarak, 12 yaş ve üzerindeki çocukların milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil eden bir halinin bulunmaması kaydıyla anne ve babaya bağlı vatandaşlık kazanabilmelerinin mümkün olduğunun düzenlenmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Benzer şekilde AİHM kararlarında da görülebildiği gibi aile kavramının içerisine bağımlı çocuklar da dahil edilebilmektedir. Bu anlamda özellikle ailesine fiilen bağımlı çocuklar göz önünde bulundurularak ergin ve bağımlı çocukların da milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından vatandaşlık kazanımına engel teşkil edecek herhangi bir halinin bulunmaması şartıyla anne ve babalarıyla birlikte vatandaşlığa alınabilmelerine imkan tanınmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

48 Yaptığımız açıklamalar TVK m. 20/2 son cümle hükmüne ilişkin olmakla birlikte öğretide TVK m. 20/3 hükmünde belirtilen anne veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı tarihte kendileri ile birlikte işlem görmeyen çocuklar için de çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Hükme göre anne veya babanın Türk vatandaşlığını kazandığı anda kendileriyle birlikte işlem görmeyen çocukları, ergin olduktan sonra, ancak genel hükümler çerçevesinde Türk vatandaşı olabileceklerdir (TVK m. 20/3). *Doğan/Yılmaz/Ayhan* İzmirli'ye göre böyle bir hüküm olmasaydı dahi söz konusu çocuklar herhangi bir yabancı gibi Kanundaki şartları taşımak kaydıyla genel olarak vatandaşlığa alınmadan yararlanabileceklerdi. Yazarlara göre TVK m. 20/3 hükmüyle anne ve babanın Türk vatandaşı olmasının çocuklar bakımından bir istisna yaratmayacağı vurgulanmıştır. Bu kişilerin anne ve babasının Türk vatandaşı olmasının dışında başka bir istisnai hali yoksa genel olarak Türk vatandaşlığını kazanma başvurusunda bulabileceği, Türk vatandaşı ile evlenme, Türkiye'ye sanayi tesisi getirme gibi daha özel bir şartın bulunması halinde ise bu imkânlardan yararlanarak vatandaşlığa alınma başvurusunda bulunabileceğini ifade etmişlerdir: Doğan, Yılmaz ve Ayhan İzmirli (n 1) 127. *Erdem* de aynı yönde bir görüş ileri sürerek, anne veya babanın yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığını kazandığı tarihte onlarla birlikte işlem göremeyen küçük çocuklarının ergin oldukları tarihte genel olarak Türk vatandaşlığını kazanmak için başvurabileceklerini ifade etmiştir: Erdem (n 1) 197, 198. *Güngör*'e göre ise anne veya babasına bağlı olarak yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığını kazanamamış çocukların ergin olduktan sonra genel olarak Türk vatandaşlığını kazanma yoluna başvurmasını gerekli kılan TVK m. 20/3 hükmü, bu çocukların Türk vatandaşı olmasını güçleştirmektedir. Zira evlenme yoluyla ya da istisnaî haller kapsamında Türk vatandaşlığını kazanabilme ihtimali bulunan bu kişilerin Türk vatandaşlığını kazanma imkânı

çifte vatandaşlığı kabul etmeyen bir devletin vatandaşlığını haiz olup Türk vatandaşlığını kazanması halinde söz konusu devletin vatandaşlığını kaybedecek olan çocukların veya herhangi bir sebeple Türk vatandaşı olmak istemeyen çocukların, anne ve babalarına bağlı olarak Türk vatandaşlığına alınmak istemediklerini ya da anne ve babalarıyla birlikte işlem görmek istemediklerini açıkça beyan etmeleri gerekmektedir.

Son olarak belirtilmelidir ki, TVK m. 20/2 son cümlesi, TBMM'ye sunulan kanun tasarısının içerisinde yer almamış, Genel Kurul görüşmeleri esnasında verilen bir önergeyle metne eklenmiştir[49]. Esasen sonradan eklenen bu ifade TVK m. 20/2 ve 3 hükümleri arasındaki iç uyumu da sağlamıştır. TVK m. 20/2'nin ikinci cümlesinde, eşlerden sadece birinin vatandaşlık kazanması halinde çocuğun durumu, diğer eşin muvafakati ya da hakim kararına bırakılmıştır. Bir sonraki fıkrada düzenlenen TVK m. 20/3 hükmünde ise anne ya da babasından birisiyle birlikte işlem görmeyen çocukların ergin olduktan sonra TVK m. 11 hükmündeki genel şartlar uyarınca Türk vatandaşı olabilecekleri düzenlenmiştir. Böylece anne ve babasıyla birlikte işlem gören çocukların idarenin karar alma sürecinde ergin hale gelmesi durumunda TVK m. 20/3 hükmü kapsamına alınması da engellenmiştir. Önergeyle Kanuna eklenen TVK m. 20/2 son cümlesi, vatandaşlığa alınma başvurusunu birlikte yapan anne ve babanın aile birliğini korumayı hedeflemiş ve hükmün kapsamına; onların çocukları da dahil edilmiştir. Anne ya da babasından birisi Türk vatandaşlığına başvurmuş çocuklar bakımından ise TVK m. 20/3 hükmü ile TVK m. 20/2 cümle 2 ve 3 hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Özetle TVK m. 20/2 son cümlesi, fıkralar arasındaki mantık bütünlüğü ve kanunun sistematiğini sağlamakla kalmamış, idari sürecin işleyişinden kaynaklanan gecikmelerin aile birliği aleyhine sonuç doğurmasını engelleyecek koruyucu bir işlev de üstlenmiştir.

---

sınırlandırılmaktadır: Güngör (n 1) 189. *Tanrıbilir*'e göre ise çocuklar şayet vatandaşlık kazanan anne ve babanın velayeti altında değillerse zaten Türk vatandaşlığını kazanamayacaklardır. Ayrıca TVK m. 20/3 hükmünde anne veya babasına bağlı olarak yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığını kazanamamış çocuklar için bir kolaylık sağlanması da söz konusu değildir. Dolayısıyla yazara göre böyle bir hükme zaten gerek yoktur: Tanrıbilir (n 34) 52. *Aybay/Özbek/Ersen Perçin*'e göre de çocuklar açısından kolay yoldan Türk vatandaşlığına geçiş imkânı sağlanmamıştır ancak bu çocuklar istisnai yoldan vatandaşlığın kazanılmasını düzenleyen TVK m. 12 hükmünde yer alan "vatandaşlığa alınması zaruri görünenler" kapsamında değerlendirilebileceklerdir: Aybay, Özbek ve Ersen Perçin (n 4) 128. *Erten*'e göre ise kişinin genel olarak Türk vatandaşlığını kazanabilmesi için anne ya da babasının daha önce Türk vatandaşı olmasının ya da çocuğun onlara bağlı vatandaşlık kazamamasının bir önemi yoktur. Hüküm bu haliyle özellikleri belirtilen çocukların başka yollarla vatandaşlığa alınma başvurusunda bulunamayacakları anlamına gelmektedir: Rifat Erten, "Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı'nın Türk Vatandaşlığının Kazanılmasına İlişkin Hükümleri Hakkında Değerlendirmeler" (2008) 66(4) *Ankara Barosu Dergisi* 36, 57.

49 Bkz. TBMM Tutanak Dergisi (Dönem 23, Cilt 45, Yasama Yılı 3, 95'inci Birleşim, 28 Mayıs 2009) 87-88 https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/Tutanak?Id=2099f97d-d466-4259-bebf-0185ceac7204&BaslangicSayfa=86&BitisSayfa=86 erişim tarihi 26 Ağustos 2026. Ayrıca yukarıda bkz. "B. Hükmün Aile Birliğine Saygı Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi" başlığı.

SONUÇ

TVK m. 20/2 son cümlesi anne ve babası birlikte Türk vatandaşı olan çocukların ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanacağını kesin ve emredici bir dille düzenlemiştir. Kanun koyucunun TVK m. 10, 12, 13, 14, 17 hükümlerinde yer alan "kazanabilir" ifadesi yerine TVK m.20/2 son cümlesinde "kazanır" ibaresini tercih etmiş olması, idareye takdir yetkisinin tanımadığını ve bir bağlı yetki kuralı getirildiğini göstermektedir. Bu doğrultuda ebeveynlerin vatandaşlığı kazandığı an, çocuk yönünden idarenin takdir yetkisi ortadan kalmakta ve idare bağlı yetki ile vatandaşlığa aldığı ebeveynlerin çocuklarını da Türk vatandaşlığına kabul etmektedir. Bu anlamda TVK m. 20/2 son cümlesinde geçen çocuk ifadesinin öğreti ve TVK'nın diğer maddelerinin yorumuyla uyumlu olacak şekilde kendi milli hukukuna göre ergin olmamış kişi şeklinde tanımlanması uygun olacaktır. Dolayısıyla ebeveynleri birlikte Türk vatandaşlığına başvuran çocuk; ancak ergin olmaması şartıyla anne ve babasıyla birlikte Türk vatandaşlığını kazanacaktır. Esasen öğreti ve yargı kararları, TVK m. 20/1 hükmündeki vatandaşlık kazanma anından hareket ederek anne ve babanın vatandaşlık kazandığı tarihte çocuğun ergin olması ihtimalinde onun vatandaşlık kazanamayacağı ifade etmiştir. Ancak TVK m. 20/2 son cümlesinin emredici niteliği ve AİHS m. 8 ile Anayasa m. 41'de güvence altına alınan aile birliğine saygı hakkının hayata geçirilebilmesi için, çocukların ergin olup olmadığının tespitinde vatandaşlığa başvuru anı esas alınmalıdır. Anne ve babanın vatandaşlığı kazandığı tarihte çocuğun ergin olmuş olması sonucu değiştirmeyecektir. Nitekim AİHM de *Bouchelkia v. Fransa ve Maslov v. Avusturya* gibi yerleşik içtihatlarında, aile hayatının korunmasında on sekiz yaş sınırından ziyade, taraflar arasındaki fiili ve ekonomik bağımlılığı esas almıştır. Yine hükmün emredici yapısı gereğince ebeveynlerine bağlı vatandaşlık kazanacak çocuğun anne ve babasının başvuru dosyasına eklenmiş olması da şart değildir.

Sonuç olarak; başvuru anında ergin olmayan çocuğun, ebeveynlerin başvuru dosyasına ayrı bir formla dahil edilip edilmediğine bakılmaksızın, bağlı yetki uyarınca ebeveynleriyle birlikte Türk vatandaşlığını kazanması Kanun amaç ve lafzı yanında Anayasa ve uluslararası hukukta da korunun aile hayatına saygı hakkıyla da uyumlu olacaktır.

KAYNAKÇA

Akburakci NF, "Yapay Zekânın İdarenin Takdir Yetkisi ve Karar Alma Mekanizmalarına Etkisi" (2021) 20 *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi* 77

Akyılmaz B, Sezginer M ve Kaya C, *Türk İdare Hukuku* (19th edn, Seçkin 2025)

Aybay R, Özbek N ve Ersen Perçin G, *Vatandaşlık Hukuku* (1st edn, Siyasal Kitabevi 2019)

Aygül M ve Camız R, "Türk Vatandaşı Çocukların Yabancı Ebeveynlerinin Aile Hayatına Saygı Hakkı Kapsamında Türkiye'de İkameti" (2021) 6(2) *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 373

Baran Çelik N, "Güncel Gelişmeler Işığında Türk Vatandaşlığının İstisnai Haller Kapsamında Kazanılması" (2017) 130 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 357

Cin M, "Uluslararası Sözleşmeler Çerçevesinde Yabancıların (Göçmen İşçilerin) Aile Birleşimi Hakkı" (2014) 20(1) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 263

Çağlayan R, "Türk Hukukunda İdarenin Takdir Yetkisinin Yargısal Denetimi" 2003 (VII)2-4, *AÜHFD* 171

Çağlayan R, *İdare Hukuku Dersleri* (12 th edn, Adalet 2025)

Çakmaz E, "Hukuk Devleti Çerçevesinde Hukuki Güvenlik İlkesi: Anayasa Mahkemesi Kararları Üzerine Bir İnceleme" (2025) 15(1) *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 1

Dalkılıç EE, "Pandemi Sürecinde İdari İstikrar ve Meşru Beklentilerin Korunması" in Yılmaz D, Orhan U ve Göztepe E (eds), *Türkiye'de ve Dünyada Hukuk Devletinde Aşınma: Hukukun Araçsallaştırılması-Belirsizleştirilmesi* (On İki Levha 2022)

Dardağan Kibar EG, "Türk Vatandaşlık Mevzuatı ve Güncel Gelişmeler Işığında Vatandaşlığın Kanuniliği İlkesi" in Doğan V, Yılmaz AÇ ve Ayhan İzmirli L (eds), *Milletlerarası Özel Hukukta Güncel Meseleler* (Savaş 2019)

Doğan V, Yılmaz AÇ ve Ayhan İzmirli L, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (20th edn, Seçkin 2025)

Ekeryılmaz Ş ve Gürdal T, "Hukuki Güvenlik ve Unsurları Üzerinde Bir İnceleme" (2023) 4 *Kapanaltı Dergisi* 1

Erdem BB, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (9th edn, Beta 2020)

Erkan M, "Türk Vatandaşlığı Kanununda 7039 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi" (2019) 39(2) *Public and Private International Law Bulletin* 415

Erten R, "Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısı'nın Türk Vatandaşlığının Kazanılmasına İlişkin Hükümleri Hakkında Değerlendirmeler" (2008) 66(4) *Ankara Barosu Dergisi* 36

Giray FK, "5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu Hakkında Değerlendirme" (2011) 10(1) *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 321

Gözler K ve Kaplan G, *İdare Hukuku Dersleri* (27 th edn, Ekin 2025)

Güngör G, *Tâbiiyet Hukuku: Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler-Şeyler* (13th edn, Yetkin 2025)

Hallaç S ve Öz F, "Aile Kavramına Kuramsal Bir Bakış" (2014) 6(2) *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 142

Kaya C, İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi (3rd edn, On İki Levha 2021)

Nomer E, *Türk Vatandaşlık Hukuku* (33rd edn, Filiz 2025)

Özkan I, *Göç ve Vatandaşlık Hukuku* (2nd edn, Seçkin 2025)

Saygın E, "Haklı Beklentilerin Korunması İlkesine Yönelik Türk ve İngiliz İdare Hukuku Yaklaşımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz" (2016) 126 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 211

Seçkin S ve Üstün G, "İdari İşlemlerde Takdir Yetkisi ve Gerekçe İlkesi" (2015) 21(2) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırması Dergisi* 509

Tanrıbilir FB, "Türk Vatandaşlığı Kanunu Tasarısının Vatandaşlığın Kazanılmasına İlişkin Hükümleri" (2008) 75 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 27

Tüysüz C, "Türk Vatandaşlığının Sonradan Kazanılmasında İdarenin Takdir Yetkisi" (2022) 13(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 48